

Kázání: Amos 8,1-2.11-12

Milí přátelé, bratři a sestry,

Bible je někdy jako hladina moře; když se na ni díváme, blíž k sobě vidíme vlny, ale dál k obzoru už jen krásnou nekonečnost stýkající se s oblohou. Nádherná scenérie, umělecké dílo: nekonečná modrá plocha, nad ní obloha jen o něco světlejší barvy. Ale to je pohled z odstupu, kdy vidíme jen hladinu, povrch; a jen tušíme, jaké hlubiny a propasti se skrývají pod hladinou. Podobně jsme na tom při čtení Bible. Ta se nám také často jeví jako staré umělecké dílo, ale když se do ní ponoříme, jsme překvapeni, s čím vším se potkáme.

Inspirací pro dnešní zvěst je malá část Bible a taky poslední návštěva naší zahrady u Brna. Po několika týdnech, kdy jsme se věnovali stěhování a na nic jiného neměli energii, překvapila nás zahrada, kolik ovoce se na ní letos urodilo: hrušky, jablka, švestky, už dřív třěsně, špendlíky. Posbírali jsm něco málo zpod stromů, abychom to zpracovali. Marta udělala hruškovou buchtu na dnešek ke kávě po bohoslužbách – ovšem nejdřív Boží slovo a až potom pohoštění. Takhle to máme zavedené. Nicméně Amos to všechno smíchal dohromady. Má před sebou koš zralého ovoce a ten se mu stává podobenstvím, jak je na tom Boží lid. Zralý pro nemilosrdný verdikt. Díky naší zahradě jsem se do toho prorockého obrazu vžil a představil si, jak Hospodin mluví se mnou. „Zeptal se: Marku, co vidíš? Odpověděl jsem: Koš zralého ovoce. Hospodin mi řekl: Izrael, můj lid, je zralý pro konec.“

Sestry a bratři, teď to nemyslím tak, že bych vás viděl jako naměkklé hrušky popadané pod stromem, těsně před zánikem. To by byla ode mě pořádná drzost tohle tvrdit krátce po nastěhování... Spousta věcí tady svědčí o opaku, o tom, co všechno se tady má hezky k životu. Ale přesto mi dovoluňte přejmout tenhle prorocký obraz a provokativní výzvu.

První, co slyšíme, jsou slova soudu a obžaloby: *Můj lid je zralý pro konec. Už mu nebudu dít promíjet. Hle, přicházejí dny*, a myslí tím dny soudu, kdy nastane *hlad* po slyšení slov Hospodinových. Co to znamená? Veškerá komunikace s Bohem bude přerušena, Hospodin bude mlčet. Bude mlčet a už nebude poslouchat - ani zbožné písně, ani zbožné řeči. Neodpoví, když k němu někdo bude volat; nezjeví se, když po něm bude někdo dychtit. Otázky po smyslu života zůstanou bez kloudné odpovědi, modlitba se stane samomluvou, bohoslužba přestane mít smysl a člověk bude se vším sám. Hlad po slyšení slov Hospodinových jako přetržení základního vztahu, který živí naši víru a celý život.

Možná by nad tím dnes člověk mohl mávnout rukou: Vždyť Bůh mlčel už tolikrát a tolikými způsoby! Jenomže... tady se soud dotýká přímo a výhradně Božího lidu, ne někoho jiného! Izrael přestál ledasjakou ránu - hlad, sucho, poušť, války... ale žít beze slov Hospodinových prostě nemůže. To by přestal být. A to je tím rozsudkem – že se Bůh zcela odmlčí. Přestane odpovídat. A jeho lid? Ten by ztratil důvod své existence. Lid Boží, který má mlčícího Boha, to je jeho konec. Prorok líčí žalostné cesty těch, kdo tím soudem budou postiženi: *Budou pobíhat a hledat slovo Hospodinovo, ale nenajdou*. Budou bloudit z jednoho kouta země na druhý, budou vrávorat sem tam jako panáci bez duše, budou pobíhat a chytat se kdejaké hlouposti, a to vše marně. Je to žalostný, leč výmluvný obraz lidské zkušenosti. Obraz soudu. Umíme to přijmout i pro naši situaci?

Prorokovo volání zní do naší situace poněkud rušivě, nemístně. Ukazuje na to, co je pod hladinou, pod povrchem naší „pohody“, našeho zaběhaného života, naší všední normalnosti.

Odhaluje, co nechceme slyšet, že se připodobňujeme okolnímu světu víc než Boží cestě, ke které nás zve Ježíš.

Zkusme to přijmout se vším všudy. Francouzský rabín Elie Munk ve své knize Svět modliteb píše, že právě soud a milost jsou dvěma sloupy, na kterých spočívá svět. Podle židovské mystiky představuje den princip milosti, Boží lásky, zatímco noc je doba principu soudu, Boží přísnosti. Obojí patří k sobě. My raději slyšíme o milosti, soud vytěsňujeme a necháváme jej jiným.

Proto je Amos tak drsný. Smrtnou hrozbou pro něj nebyla nepřátelská mocnost, která by mohla Boží lid vymazat z mapy, nýbrž hrozbou je hora pokřivenosti, selhání a hříchů, která se nakupila v dějinách Božího lidu a zlobně, byť neviditelně působí. Prorok volá proti věčnému lidskému sklonu svalovat vinu na druhé a sebe jen ospravedlňovat.

Má co říct i pro nás. Pokud nám kdy hrozilo nějaké nebezpečí, rádi jsme se ujistovali, že za všechno můžou ti druzí: Židé, bohatí, Němci, katolíci, ateisté, muslimové, azylanti a nevím kdo další. Ale prorok mluví do těch svých: to MY jsme se provinili, to MY svým jednáním opouštíme svazek s Bohem. Tím, že mluví takto příkře, říká, že vztah s Bohem může někdy bolet - víra nás zavazuje k odpovědnosti, k tomu, abychom si přičítali podíl na tom, jak, kde a v čem žijeme. A dokázali to i vyznat.

Jak se vypořádáme s tím, o čem mluví prorok Ámos? Anebo Ježíš ve svém podobenství o fíkovníku? Dozrál čas k soudu? Rozpustí se naše víra mezi ostatními názory? Anebo snad dozráváme k tomu, abychom nesli dobré ovoce, ovoce Ducha svatého?

Je na místě slyšet slova o soudu. Zní tu otázky po naší odpovědnosti, po tom, co je autentické a co jen na oko, co je v životě podstatné a podle proroka neodmyslitelné. A v jedné z těch otázek slyšíme výpověď, že život stojí a padá na slyšení slov Hospodinových. Život stojí a padá na vztahu s Bohem, na slyšení Božího slova, na důvěře v ně a poslušnosti.

Slyšeli jsme varování, že *kdo hledá, ten nenajde*, a kdo hladoví a žízní po Bohu, ten padne a už nepovstane. Bůh se odmlčí. Možná si to člověk prožije, až když je opravdu špatně. Jaroslav Šimsa v koncentračním táboře napsal: „Kdo se příliš spolehne na lidi a jen na lidi, toho srdce odstoupí od Boha... Opíraje se o svět a počítaje v tu a onu sílu a spoléhaje na vydatnost té oné pomoci, uschne jako vřes na pustině. Se ztrátou dětské pokory, tulící se k Bohu, ocitáme se v zemi vyprahlé a slatinné, v níž se nebydlí.“

Amos ale nezpívá jen pohřební píseň. I on si ještě pobrukuje písničku o naději, že snad se ještě Hospodin smiluje, že ještě bude možné se ho dotazovat a proto žít. Oznámení soudu nad Božím lidem má svůj dobrý smysl v tom, že vynikne Boží milost. Skutečnost, že se Bůh nepřestává o nás zajímat. Jde za námi, dává šanci, dává sám sebe. Jak říká vinař v podobenství na adresu fíkovníku: Pane, ponech ho, až jej okopám a pohnojím, snad příště ponese ovoce. A jak říká sám Ježíš: Ko zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce.

Bratři a sestry, máme před sebou koš zralých plodů. Obraz soudu – a také toho, jak úžasné plody nese víra, zakotvená v Ježíši Kristu. Amen